

■ Opgave 3 Ontwikkelingssamenwerking

tekst 4

GAAP ... GAAP ... ROUTINE.

Gewoontes.

We hebben ze allemaal.

98% van ons wordt elke dag wakker in zijn eigen bed.

43% drinkt voordat ze naar het werk gaan een kop koffie.

(En 56% van de paren heeft bij voorkeur seks in de ochtend.)

De meeste routines zijn noodzakelijk voor stabiliteit.

Maar het liefst doorbreken wij ze.

In andere delen van de wereld zijn routines een luxe.

Bijvoorbeeld in Bosnië, waar mensen uit hun gemeenschap worden gedreven.

Noodgedwongen moeten ze in een totaal vreemde omgeving iets nieuws opbouwen.

Maar ook hun nieuwe plek garandeert geen zekerheid.

Wanneer je geen thuis hebt, wat heb je dan?

De routine van op dezelfde plek wakker worden is dan je grootste droom.

Deze vergelijking leidt tot een belangrijke vraag: hoe groot is jouw wereld?

Bij Novib zorgen wij ervoor dat het geld wat we hebben naar die plekken gaat waar het

op dat moment het meest nodig is.

We doen dit met hulp van lokale organisaties van over de hele wereld.

Wij hopen dat jij je wereld wilt vergroten.

Je kunt dit doen door naar www.novib.nl te gaan.

Of door nu te storten op giro 100200.

(HOE GROOT IS JOUW WERELD?)

N(o)vib

bron: de Gelderlander van 27 juni 2001

tekst 5

EU-landbouwbeleid geen 'goed bestuur'

Het landbouwbeleid mag juridisch gelegitimeerd zijn sinds de Uruguay Ronde, maar daarom is het nog geen voorbeeld van goed bestuur.

5 **Eveline Herfkens breekt in dit artikel een lans voor het slechten van handelsbarrières ten gunste van producten uit ontwikkelingslanden.**
(...)

10 Het stellen van hoge eisen aan ontwikkelingslanden verplicht ons om des te scherper te kijken naar ons eigen overheidsbeleid. We moeten veel consequenter de vraag stellen: zijn we met

15 ons eigen landbouwbeleid, handelsbeleid, visserijbeleid of financieel beleid bezig de armste groepen in de rest van de wereld een kans te geven of halen we daarmee juist alle hulpinspanningen onderuit?

20 Hulp is belangrijk, met name in de allerarmste ontwikkelingslanden. En Nederland voldoet - als een van de weinige landen - aan de internationale afspraken

over de omvang van de hulp. Maar om echt vooruitgang te boeken in de wereldwijde armoedebestrijding is hulp niet voldoende. Wereldwijd belooft de officiële hulp nu ongeveer 55 miljard dollar per jaar. Volgens de Wereldbank zou alleen al het afschaffen van het protectionisme in de landbouw van de OESO-landen de ontwikkelingslanden per jaar 40 miljard dollar extra opleveren. De Nederlandse regering heeft het enorme belang van een samenhangend, 'coherent', beleid ten aanzien van ontwikkelings-

35 samenwerking onderkend en opgenomen in het regeerakkoord. Op basis daarvan heb ik met ondermeer de collega's Zalm, Brinkhorst en Ybema al verschillende keren goede zaken kunnen doen. Nederland speelde zo een voortrekkersrol in de schuldendiscussie, stelt regelmatig lastige vragen in de Europese landbouwraad en probeerde in en na de WTO-top in Seattle de belangen van ontwikkelingslanden nadrukkelijk mee te behartigen.

bron: ontleend aan een artikel van minister Herfkens in de Volkskrant van 8 juli 2000

tekst 6

WTO vindt globalisering een uitkomst voor Derde Wereld

Globalisering maakt de armoede in de Derde Wereld niet erger. Integendeel, vrije handel is een belangrijke uitweg uit de ellendige situatie waarin de inwoners van veel derdewereldlanden zich bevinden, concludeert de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in een grootschalige studie naar de relatie tussen handel en armoede.

10 Globalisering roept wereldwijd veel protesten op. De jaarvergadering van de WTO in Seattle werd om deze reden verstoord door tienduizenden demonstranten.

15 Ook tijdens de voorjaarsvergadering van IMF en Wereldbank in Washington waren opnieuw duizenden mensen op de been tegen de globalisering. Maar volgens de WTO zijn veel demonstranten niet goed geïnformeerd.

20 De handelsorganisatie ziet het als haar taak om wereldwijd burgers ervan te overtuigen dat globalisering 'goed' is. Een maandag gepubliceerde studie moet hieraan een bijdrage leveren.

25 (...)

De WTO is bezorgd over de groeiende armoede in de wereld. Bijna 3 miljard mensen, een kwart van de wereldbevolking leven van minder dan 2 dollar per dag. De enige uitweg uit armoede is economische groei van derdewereldlanden en globalisering bevordert die economische groei, zo stelt de WTO.

30 (...)

35 Het inkomensverschil tussen de arme en rijke landen neemt toe, zo meldt de studie. Maar toch lopen sommige arme landen, vooral in Oost-Azië, in op het rijke Westen. De WTO stelt dat ontwikkelingslanden met een open economie meer kans hebben om het inkomensverschil met het rijke Westen in te lopen dan ontwikkelingslanden met een gesloten economie.

40 (...)

45 Het rapport concludeert dat er altijd verliezers zullen zijn van het openen van de grenzen van een land. Dat zijn echter niet de armen. (...)

bron: de Volkskrant van 20 juni 2000

■ Opgave 3 Ontwikkelingssamenwerking

In 1998 werd Eveline Herfkens minister voor Ontwikkelingssamenwerking, nadat Jan Pronk die positie jarenlang had bekleed. Herfkens kwam tussen 1998 en 2000 met beleidsvoornemens die gedeeltelijk een verandering betekenden van het beleid van haar voorganger Pronk.

In deze opgave komen de volgende kwesties aan de orde:

- het inperken van het aantal hulpontvangende landen;
- het toelaten van een vijfde medefinancieringsorganisatie, namelijk Foster Parents Plan Nederland;
- het Europees landbouwbeleid en globalisering.

Let op: pas vanaf vraag 25 heb je de teksten 4 tot en met 6 nodig.

In het najaar van 1998 kondigde de minister voor Ontwikkelingssamenwerking aan het aantal landen dat van Nederland bilaterale hulp ontvangt drastisch te gaan beperken. Tot dan toe ontvingen 118 landen bilaterale hulp. Het kabinet wilde het aantal waarmee intensief wordt samengewerkt, terugbrengen tot ongeveer 20 en met een aantal landen een beperkte relatie aangaan (bron: brochure *Kiezen voor Effect*, ministerie van Buitenlandse Zaken).

Naast humanitaire redenen kent het Nederlandse beleid van ontwikkelingssamenwerking politieke en economische redenen.

- 2p **21** Noem een politieke en een economische reden waarom Nederland met veel landen een ontwikkelingsrelatie was aangegaan.

Herfkens heeft 20 arme landen geselecteerd voor het aangaan van een langdurige hulprelatie. Naast een bepaalde graad van armoede heeft Herfkens nog andere criteria gehanteerd voor de keuze van deze 20 arme landen.

- 4p **22** *A* Noem twee andere criteria waaraan de landen moeten voldoen, willen ze in aanmerking komen voor een langdurige ontwikkelingsrelatie met Nederland.
B Geef van één criterium aan waarom het een voorwaarde kan zijn voor duurzame armoedebestrijding in die landen.

Veel geld voor ontwikkelingssamenwerking van de overheid wordt verdeeld via particuliere organisaties. De belangrijkste daarvan zijn de zogenoemde medefinancieringsorganisaties (MFO's). Eind 1999 kwam minister Herfkens met het voorstel Foster Parents Plan toe te voegen aan de medefinancieringsorganisaties.

- 1p **23** Tot 2000 bestonden er vier medefinancieringsorganisaties: Novib, Icco, Cordaid en Hivos. Leg uit dat deze organisaties stammen uit het verzuilde Nederland.

Over het belang van MFO's schreef het Tweede-Kamerlid Farah Karimi van GroenLinks in de Volkskrant van 14 januari 2000: „Het betrekken van particulieren bij ontwikkelingssamenwerking is van groot belang voor het draagvlak hier, maar nog belangrijker voor het ontwikkelingsproces in ontwikkelingslanden.”

- 2p **24** Noem twee kenmerken van de aanpak van MFO's in ontwikkelingslanden.

Eindexamen maatschappijleer vwo 2002-I

Zie tekst 4.

Om de betrokkenheid van burgers bij ontwikkelingssamenwerking te stimuleren, maken de MFO's onder andere gebruik van de massamedia. In advertenties en tv-programma's vragen ze aandacht voor de situatie van mensen in de Derde Wereld. De MFO's zijn zich bewust van het feit dat door het geven van informatie over de Derde Wereld een bepaalde beeldvorming kan ontstaan.

- 3p **25** *A* Met welke spanningsverhouding worden de MFO's geconfronteerd bij het vervaardigen van hun tv-spotjes of reclamemateriaal?
B Leg uit hoe de Novib in haar advertentie - tekst 4 - met deze spanning is omgegaan.

Zie tekst 5.

In een ingezonden artikel in de Volkskrant breekt Herfkens een lans voor het slechten van handelsbarrières door rijke landen ten gunste van het toelaten van producten uit ontwikkelingslanden. In tekst 5 staat een fragment uit haar artikel.

- 2p **26** Met welke zaken heeft de Nederlandse minister voor ontwikkelingsbeleid in haar beleid volgens tekst 5 rekening te houden?

Nederland voldoet volgens Herfkens - als een van de weinige landen - aan de wereldwijde afspraken over de omvang van de hulp (regels 21–24 uit tekst 5).

- 2p **27** Wat houdt die afspraak in én binnen welke internationale organisatie is deze afspraak gemaakt?

Volgens Herfkens probeerde Nederland op verschillende manieren de belangen van ontwikkelingslanden te behartigen (zie regels 40–46 uit tekst 5). Eén maatregel staat al in de tekst, namelijk het verschaffen van vrije toegang tot westerse markten aan producten van ontwikkelingslanden.

- 2p **28** Geef twee voorbeelden van andere maatregelen die Nederland in internationaal verband kan voorstellen en die rekening houden met de belangen van ontwikkelingslanden.

Zie tekst 6.

De jaarvergaderingen van WTO, het IMF en de Wereldbank gaan de laatste jaren gepaard met felle demonstraties. Ook verschillende ontwikkelingslanden en ontwikkelingsorganisaties hebben kritiek op de werkwijze van deze organisaties.

- 2p **29** Van welke ontwikkelingsstrategie gaan IMF, Wereldbank en WTO uit?
Licht je antwoord toe aan de hand van tekst 6.

Er bestond in het verleden en er is nog steeds veel kritiek op het beleid van het IMF en de Wereldbank.

- 4p **30** Wat was/is de inhoud van de kritiek op de manier waarop het IMF en de Wereldbank hun taken uitoefenen?
Ga in je antwoord zowel uit van taken van het IMF als van taken van de Wereldbank.

Globalisering kan, naast economische, ook sociaal-culturele effecten hebben op derdewereldlanden.

- 2p **31** Noem twee effecten op cultureel gebied in derdewereldlanden die als gevolg van toenemende globalisering kunnen optreden en geef van ieder effect een voorbeeld.